HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דכתיב זאת בשני אנשים ושני בועלין דכולי עלמא לא פליגי דהאשה שותה ושונה דכתיב תורת כי פליגי באיש אחד ושני בועלין בשני אנשים ובועל אחד ת"ק סבר תורת [א]לרבויי כולהי זאת למעוטי איש אחד ובועל אחד ורבנן בתראי סברי זאת למעוטי כולהי תורת לרבויי שני אנשים ושני בועלין ור' יהודה זאת למעוטי תרתי תורת לרבות תרתי זאת למעוטי תרתי איש אחד ובועל אחד איש אחד ושני בועלין תורת לרבויי תרתי שני אנשים ובועל אחד שני אנשים ושני בועלין:

הדרן עלך היה מביא

היה [ב]נוטל את מנחתה מתוך כפיפה מצרית ונותנה לתוך כלי שרת [ג]ונותנה על ידה וכהן מניח (א) ידו מתחתיה ומניפה הניף והגיש קמץ (א)והקטיר והשאר נאכל לכהנים [ד]היה (ב) משקה ואחר כך מקריב את מנחתה רבי שמעון אומר (ג) מקריב את מנחתה ואח"כ היה משקה שנאמר [1]ואחר ישקה את האשה את המים אם השקה ואחר כך הקריב את מנחתה [ה]כשרה: **גמ'** (ד) אמר ליה רבי אלעזר לרבי יאשיה דדריה לא (ה) תיתב אכרעך עד דמפרשת לה להא מילתא מנין למנחת סוטה שטעונה תנופה מנא לן והניף כתיב בה בבעלים מנלן (ו) אתיא יד יד משלמים כתיב הכא [2]ולקח הכהן מיד האשה וכתיב התם [3]ידיו תביאנה מה כאן כהן אף להלן כהן ומה להלן בעלים אף כאן בעלים הא כיצד מניח ידו תחת ידי הבעלים ומניף: הניף והגיש קמץ וכו' היה משקה ואחר כך מקריב את מנחתה: הא אקרבה הכי קאמר סדר מנחות כיצד הניף והגיש קמץ והקטיר והשאר נאכל לכהנים ובהשקאה גופה פליגי רבי שמעון ורבנן דרבנן סברי משקה ואח"כ מקריב את מנחתה ורבי שמעון סבר מקריב את מנחתה ואחר כך משקה שנאמר [1]ואחר ישקה: ואם השקה ואחר כך הקריב את מנחתה כשרה:

ת"ר

דרבי יהודה דריש זאת למעוטי שאינה שותה ושונה על ידי בעל א' אם חזר וקינא לה ודריש תורת לרבות ששותה פעם שניה על ידי בעל שני. ומדקאמר ר' יהודה דע"י בעל שני חוזרת ושותה מכלל דלתנא קמא אפילו בעל א' משקה שני פעמים והיינו דפרכינן ותנא קמא הא כתיב זאת ומאי קא ממעט מיניה: **דכתיב זאת.** ומסתברא דהא מיהת קממעט שלא יקנא לה בעל זה פעם אחרת: **שני אנשים ושני בועלים.** לאחר שהשקה זה מת ונישאת לאחר וקינא לה מבועל אחר: **דכתיב תורת.** והא מיהת אתא לרבויי: **ור' יהודה.** סבירא ליה וכו' דאחר שריבה הכתוב ומיעט ולא פירש מה ריבה ומה מיעט על כרחך לא מסרן הכתוב אלא לחכמים לפרש לך לפי חכמתם מה ריבה ומה מיעט ומסתברא דריבויא אשני אנשים קאי ואפילו בבועל אחד ולא אשני בועלים ובעל אחד כיון דקינא לה כבר ונמצאת נקיה נראה הדבר שאדם קנטרן הוא ומתכוין להקניטה הילכך לא שנא מחשד ראשון ולא שנא מאחר:

הדרן עלך היה מביא

היה נוטל את מנחתה. הבעל דהא אמרינן (ז) דאין מצות כהונה במנחות אלא מקמילה ואילך והגשה נמי תחילת קמילה היא שאין זר קרב למזבח אבל קידוש כלי ויליקה ובלילה שטעונות שמן כשר בזר: **ונותנה על ידה.** להניף: **וכהן מניח ידו מתחתיה.** ובגמרא יליף דתנופה לריכי יד בעלים ויד כהן ובעלים דמנחת סוטה היא האשה: **והגיש.** לקרן מערבית דרומית (ב) כדתניא בפרק ג' בסדר מנחות (דף יט:). וכולהו הנך כתיבי במנחת סוטה תנופה והקרבה קמילה והקטרה: **והשאר נאכל.** שכל הנקמלות שיריהן נאכלין דכתיב תורת בפרשת מנחה (ויקרא ו) וזאת תורת המנחה כו' עד והנותרת ממנה וגו': **ואח"כ מקריב.** בגמרא פריך הא תנא ליה והקטיר ומה יקריב עוד לאחר הקטרה: פלוגתא דרבנן ור' שמעון בגמרא [ע"ב] ילפינן לה מקראי: **גמ' לר' יאשיה דדריה.** אמורא הוא ובדורו של ר"א בן פדת (ג) ועוד היה ר' יאשיה שהיה תנא בר פלוגתא דר' יונתן בכוליה גמרא והיינו דקאמר לר' יאשיה דדריה דלא תימא לרבי יאשיה הזקן דלאו אורח ארעא למימרא ליה הכי שגדול וזקן ממנו היה: **בבעלים מנא לן.** שתהא האשה מניפה עם הכהן דהא קרא בכהן לחודיה כתיב ולקח הכהן מיד האשה וגו' [במדבר ה]: **משלמים.** מתנופת חזה ושוק ואימורין דשלמים: **ידיו תביאנה.** בבעלים כתיב וגבי תנופה כתיב: **מה כאן כהן.** בסוטה כתיב כהן בתנופת מנחתה: **הא אקרבה.** קודם השקאה דקתני קמץ והקטיר והדר תניא היה משקה: **הכי קאמר כו'.** הא דתנא רישא הניף והגיש קמץ והקטיר לאו דוקא קודם השקאה נקט ולא איירי בהשקאה כלל אלא איירי בסדר הקרבת מנחת סוטה שכן הוא תנופה והגשה קמילה והקטרה והכי קאמר כשבא להקריבה היה נוטלה מתוך כפיפה כו' והדר איירי מי קודם (ד) או השקאה קודם כל אלה או אם כל אלה קודמין להשקאה ופליגי בה רבי שמעון ורבנן:

ה"ג

היה נוטל. בירושלמי כתיב ולקח הכהן מיד האשה את מנחת הקנאות וכי על ידו הוא מניף ולא על ידה הוא מניף אלא מכאן שהוא נוטלה מתוך כלי חול ונותנה בכלי שרת היינו משמע דלא כפירוש רש"י דפירש דבעל היה נוטל ומלינו למימר דקידוש המנחה כשירה (ח) בהן מיהו מלוה בכהן ליטול המנחה מידה ומאחר שהיה נוטלה היה נותנה כמו כן לתוך כלי שרת: **וכהן מניח את ידו תחתיה.** האי דאילטריך תו למיתני וכהן מניח את ידו תחתיה ולא קתני בסתם (ט) ומכניס את ידו לאשמועינן דתנופה בכהן ירושלמי וכהן מניח את ידו תחתיה ואין הדבר כיעור מניח מפה ואינו חוצץ מביא כהן זקן ואפילו תימא כהן ילד שאין יצר הרע מצויה לשעה תני ר' חייא סוטה גידמת שני כהנים מניפין על ידיה אבל בגמרא דידן אמרינן בסוף פרק ארוסה (לקמן דף כו.) דגידמת לא היתה שותה וי"ל דפליגי אי בעינן קרא כדכתיב: **הניף והגיש.** בירושלמי יליף הא (י) דאמר בפרק כל המנחות (דף ס:) והבאת לרבות מנחת העומר להגשה והקריבה לרבות מנחת סוטה להגשה וכתיב בתריה והרים והיכן הוא תנופה כבר קדמה ומהתם יליף נמי דשיריה נאכלין דכתיב בתריה והנותרת מן המנחה לאהרן וגו': (כ) **ואחר ישקה** מבעי ליה לשרישומו ניכר. פירוש ואע"פ שהקריב מנחתה כבר והוא הדין אי שלא כדין עבוד כהנים דלא מחקו למגילה כלל עד לאחר הקרבה דמוחק לה בתר הכי ונראה דלאו דוקא נקט דקרא אתי לרישומו ניכר דכיון דכתיב ומחה ממילא שמעינן אי רישומו ניכר דלאו מחוי הוא דהא ממעטינהו התם דאין מטילין קנקנתוס לתוך הדיו משום דרישומו ניכר והוי כתב שאינו יכול למחוק אלא עיקר קרא לאם הקריב מנחתה ואחר כך השקה כשירה כדדריש רבי שמעון והשקה קמא והכי אמרינן בירושלמי דלרבנן הקריב מנחתה ואח"כ השקה כשירה והתם דריש אלידייהו דרבנן ואחר ישקה למערערין וה"ג התם ואחר ישקה על כרחה שלא בטובתה מודה ר"ש לחכמים שאם השקה ואחר כך הקריב מנחתה שהיא כשירה ומודים חכמים לר' שמעון שאם הקריב את מנחתה ואח"כ השקה שהיא כשירה מה ביניהון מלוה רבנן אמרי מנחת קנאות היא שהיא בודקתה ור"ש אומר המים הן בודקין אותה מאי טעמא דרבנן מנחת זכרון מזכרת עון מאי טעמא דרבי שמעון ובאו בה רבנן אמרי כותב ומוחק ומשקה ומקריב ר"ש אומר כותב ומקריב ומוחק ומשקה כולי עלמא מודו שמחיקה סמוך להשקאה ותו גרסינן התם קרבה מנחתה ואמרה איני שותה מערערין אותה ומשקה אותה בעל כרחה כרבי שמעון ברם כרבנן כבר שתת השתא אית לך למימרא אף על גב דלרבנן דרשינן והשקה בתרא לאונס קא סברי דאונס במחיקת מגילה תליא מילתא וקרא יתירא קא דרשי לאונס:

ורבי

מסורת הש"ס

א) [ע' תוספות סנהדרין פב: ד"ה המולח וכו' ותוספות מנחות יח. ד"ה לא וכו' מוכח דגרסתם היה קמץ ומלח והקטיר], ב) [לעיל יד:], ג) [לקמן כ:], ד) [קדושין לו: וש"נ], ה) [עיין מה שפירשו על זה תוס' נזיר כד: בד"ה אמר שמואל וכו'], ו) קדושין לו: מכות יח: מנחות סא. סוכה מז:, ז) [לעיל יד:], ח) ס"א בזר, ט) ומניח. גירסת רש"א, י) הא דאמרינן בכל המנחות שטעונות תנופה שתנופה קודמת להגשה והבאת לרבות כו'. רש"ל, כ) שייך לע"ב,

הגהות הב"ח

(א) במשנה מניח את ידו מתחתיה ומניף הניף: (ב) רש"י ד"ה והגיש וכו' כדתני: (ג) ד"ה לר' יאשיה וכו' בן פדת הוה ועוד: (ד) ד"ה הכי קאמר וכו' מי קודם זה או זה או השקאה:

מוסף רש"י

לר' יאשיה דדריה. שהיה בדורו, אמורא כמותו, ויש להבין מכאן שעדיין בימי ר"א היה רבי יאשיה בר פלוגתיה דר' יונתן קיים, להכי איצטריך למיתני לרבי יאשיה דדריה, לאפוקי ר' יאשיה קשישא (קדושין לו:). **בבעלים מנלן.** שתהא הסוטה עצמה מניפתה, דלמא לכהן קאמר רחמנא כדכתיב ולקח הכהן מיד האשה וגו' (שם). **ידיו תביאנה.** בבעלים כתיב ובתנופה משתעי (שם) בבעלים דשלמים כתיב גבי תנופה, דכתיב בסיפיה להניף אותו תנופה וגו' (סוכה מז:). **מה להלן בעלים.** דההוא בבעלים משתעי, דכתיב יביא את קרבנו לה' מזבח שלמיו וסמיך ליה ידיו תביאינה (מכות יח:).

תוספות שאנץ

ור' יהודה סבר תורת לרבויי תרתי פ"ה דאחר שריבה הכתוב ומיעט ולא פירש מה ריבה ומה מיעט ומסתברא טפי דריבויא אשני אנשים קאי ואפי' בבועל אחד ולא בשני בועלין ובעל אחד דכיון דקינא לה כבר ונמצאה נקייה נראה הדבר שאדם קנטרן הוא ומתכוין להקניטה הילכך לא שנא מחשד ראשון ולא שנא מאחר. (א) הבעל דהא אמרינן דאין מצות כהונה במנחות אלא מקמיצה ואילך והגשה נמי תחלת קמיצה היא ואין זר קרב לגבי מזבח אבל קידוש כלי ויציקה ובלילה כשר בזר. ונותנה על ידה ומניף וכהן מניח ידו תחתיה ובגמ' יליף דתנופה צריכה יד בעלים ויד כהן ובעלים דמנחת סוטה היא האשה ל"ה. ובירושלמי פרי' אמאי לא חיישי' לה להרהורא ומוקי' לה בכהן זקן. אבל ק' דהיכי אמרי' דכהן מניח ידו מתחת יד הבעלים ומניף והא כי האי גונא הויא חציצה דהכי נמי אמרי' במנחות דאין תנופה בחוברין פי' בשותפין וקאמר היכי ליעבוד אי לינפו והדר לינפו כלומר דהשותפין יניפו זה אחר זה תנופה אחת אמר רחמנא ולא שתי תנופות ואי מנח דידיה תחת יד חבריה הויא חציצה. וי"ל דלא דמי דהכא כיון דבעי כהן

עין משפט נר מצוה

נב א מיי' פ"א מהל' סוטה הל' י"ב [יג]:

א ב מיי' פ"ג מהל' סוטה הלכה יג סמג עשין נז:

ב ג ד מיי' שם הלט"ו:

ג ה (מיי' פ"ד מהל' סוטה הלכה יז):

תורה אור השלם

1. וְקָמַץ הַכֹּהֵן מִן הַמִּנְחָה אֶת אַזְכָּרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה וְאַחַר יַשְׁקֶה אֶת הָאִשָּׁה אֶת הַמָּיִם: במדבר ה כו

2. וְלָקַח הַכֹּהֵן מִיַּד הָאִשָּׁה אֵת מִנְחַת הַקְּנָאֹת וְהֵנִיף אֶת הַמִּנְחָה לִפְנֵי יְיָ וְהִקְרִיב אֹתָהּ אֶל הַמִּזְבֵּחַ: במדבר ה כה

3. יָדָיו תְּבִיאֶינָה אֵת אִשֵּׁי יְיָ אֶת הַחֵלֶב עַל הֶחָזֶה יְבִיאֶנּוּ אֵת הֶחָזֶה לְהָנִיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְיָ: ויקרא ז ל

תום' שאנץ (המשך)

ובעלים לא הויא חציצה דגזירת הכתוב היא דבעי שניהם אבל התם גבי שני שותפין אם אחד מהם היה מניח ידו תחת יד חבירו הויא חציצה לפי שאינו גזירת הכתוב שיהו שניהן שותפין ועוד י"ל דהכא ה"פ דלא מיירי שהכהן מניח ידו תחת ידה ממש דהוי חציצה אלא ר"ל שכהן תופס אויר הכלי למטה והבעלים אוחזים למעלה וליכא חציצה כלל וה"נ מניח גבי ביכורים שהכהן היה אוחז בשפתיו כלומר בשפת הכלי והבעלים למטה וכמו כן גבי מנחת סוטה דאמרי' איפכא שיד בעלים יהיה למעלה ויד כהן למטה וכמו כן פי' פ"ק דקידושין גבי הסמיכות והתנופות: הניף והגיש קמץ והקטיר אבל מלח לא קתני דהא פשיטא דכתיב על כל קרבנך תקריב מלח. וכן במנחות לא קתני מלח אבל לעי' ר"פ היה מביא קתני לה לפי ששונה שם סדר מנחות באריכות. והניף וקמץ קתני הכא לפי שיש מנחות שאינן טעונות תנופה כדאמרי' בפ' כל המנחות באות מצה. וכן יש הרבה מנחות שאינן טעונות קמיצה כגון מנחת כהן ומנחת נסכים: (ב) ומנחתה מתפזרת אבית הדשן. וק' דעל כרח' סבירא ליה להאי תנא דמקריב מנחתה ואחר כך משקה דאז קידשה בכלי שרת דאי סבירא ליה דמשקה ואח"כ מקריב מנחתה א"כ לא קדשה עדיין בכלי שרת וא"כ תיפוק לחולין (ג) וא"כ למה הכי ומ"ק המגלה ואחר כך אמרה טמאה אני נשפכין ומנחתה מתפזרת אבית הדשן דמשמע קרא הקטרה היו משקין אותה דהא מאחרין המחיקה בשביל שמא תודה ולא מחקי לה עד לצורך. וי"ל דמיירי דנמחקה שלא כדין דסבור דמחקוה קודם הקטרה ולעולם ההשקאה הוי אחר הקטרה: **גמ'** אמר ר' אלעזר לר' יאשיה דדריה אמורא היה ובדורו של ר' אלעזר ועוד היה בימי ר' אלעזר בן פדת ר' יאשיה תנא בר פלוגתא דר' יונתן בכולי תלמודא והיינו דקאמר לר' יאשיה דדריה דלא תימא לר' יאשיה הזקן דלאו אורח ארעא למימרא ליה הכי שגדול וזקן ממנו היה. ל"ה: לא תיתיב אכרעיך. פי' אל תשב

א) נ"ל הדרן עלך היה מביא: פרק היה נוטל פי' הבעל. ב) שייך למשנה דלקמן דף כ' ע"א. ג) נראה דל"ל וא"כ היכי קאמר נמחקה המגילה וא"כ אמרה טמאה אני דהמים נשפכין ומנחתה וכו' דמשמע דקודם הקטרה היו משקין אותה ועוד דהא מאחרין וכו'.